

Cuprins

Introducere.....	XIII
Capitolul I. Dreptul constituțional – ramură principală a dreptului.....	1
Secțiunea 1. Noțiunea de drept.....	1
§1. Drept obiectiv. Drept subiectiv	3
§2. Drept pozitiv. Drept natural.....	3
Secțiunea a 2-a. Ramurile de drept.....	4
§1. Drept public. Drept privat	4
§2. Criterii de diferențiere.....	4
§3. Importanța delimitării	5
Secțiunea a 3-a. Fundamentele dreptului	6
§1. Morala.....	6
§2. Religia.....	7
§3. Politica	7
Secțiunea a 4-a. Definiția dreptului constituțional	9
Secțiunea a 5-a. Locul dreptului constituțional în sistemul de drept.....	9
Secțiunea a 6-a. Apariția dreptului constituțional ca disciplină de studiu.....	11
Capitolul II. Izvoarele dreptului constituțional și raporturile de drept constituțional.....	15
Secțiunea 1. Izvoarele dreptului constituțional	15
§1. Constituția.....	16
§2. Legea.....	16
§3. Actele normative cu putere de lege.....	17
§4. Tratatul internațional	17
§5. Regulamentele de organizare și funcționare a Parlamentului	18
§6. Tradițiile și practicile constituționale	18
§7. Jurisprudența.....	19
§8. Doctrina	19
Secțiunea a 2-a. Raporturile juridice de drept constituțional	20
§1. Noțiune.....	20
§2. Caracteristici	20
§3. Elemente	21
§4. Subiectele raporturilor juridice de drept constituțional	21
4.1. Subiectele colective.....	22
4.2. Subiectele individuale	23
§5. Conținutul raporturilor juridice de drept constituțional	24
5.1. Specificul normelor juridice de drept constituțional	24
§6. Obiectul raporturilor de drept constituțional.....	25
Capitolul III. Teoria constituției.....	28
Secțiunea 1. Noțiunea de constituție	28

§1. Constituție în sens material	29
§2. Constituție în sens formal	30
Secțiunea a 2-a. Definiția juridică dată constituției	30
Secțiunea a 3-a. Apariția constituției	32
§1. Constituția cutumiară	34
§2. Constituția scrisă	34
Secțiunea a 4-a. Adoptarea constituției	36
§1. Puterea constituantă	36
§2. Diferite forme de constituție	37
2.1. Charta concedată (Octroyée)	37
2.2. Statutul	37
2.3. Pactul	38
2.4. Convenția	38
2.5. Constituția referendară	39
2.6. Constituția parlamentară	39
Secțiunea a 5-a. Modificarea (revizuirea) constituției	40
§1. Ce este modificarea (revizuirea) constituției	40
§2. Cine poate modifica (revizui) o constituție	41
§3. Constituții flexibile și constituții rigide	41
Secțiunea a 6-a. Suspendarea constituției	43
§1. Noțiune	43
§2. Clasificare	43
Secțiunea a 7-a. Abrogarea constituției	44
§1. Noțiune	44
§2. Clasificare	44
Secțiunea a 8-a. Conținutul normativ al constituției	45
§1. Aspecte generale	45
§2. Raportul dintre constituție și religie	47

Capitolul IV. Supremația constituției

Secțiunea 1. Concept	57
Secțiunea a 2-a. Justiția constituțională, garanție a supremației constituției	59
§1. Ce este justiția constituțională	59
§2. Reguli speciale aplicabile justiției constituționale	60
§3. Dialogul dintre instanțele care fac justiție constituțională	61
§4. Ce reprezintă dialogul dintre instanțele ce fac justiție constituțională	62
Secțiunea a 3-a. Teoria generală a controlului constituționalității legilor	63
§1. Apariția controlului de constituționalitate a legilor	63
1.1. Cauzele apariției	64
1.2. Istoricul apariției controlului de constituționalitate	64
§2. Noțiunea controlului de constituționalitate a legilor	70
§3. Definiția controlului de constituționalitate a legilor	70
§4. Fundamentarea științifică a controlului constituționalității legilor	70
4.1. Pe baza principiului separației puterilor în stat	70
4.2. Pe baza principiului legalității	71
4.3. Pe baza principiului supremației constituției	71
§5. Obiectul controlului constituționalității legilor	71

5.1. Legile.....	71
5.2. Proiectele de lege	72
5.3. Actele cu forță juridică echivalentă legii.....	72
5.4. Tratatetele internaționale.....	72
5.5. Regulamentele de organizare și funcționare a Parlamentului.....	73
5.6. Hotărârile Parlamentului	73
§6. Clasificarea controlului de constituționalitate a legilor	73
6.1. În raport cu momentul (timpul) exercitării controlului	74
6.2. În raport de organele cărora le este încredințat controlul	74
6.3. În raport de modul de exercitare.....	75
6.4. În raport de criteriul înscrierii în constituție.....	76
6.5. În funcție de modelul justiției constituționale utilizate	76
6.6. După efectele pe care le produce.....	77
§7. Consecințele controlului constituționalității legilor.....	78
7.1. Asigurarea principiului legalității.....	78
7.2. Asigurarea supremației constituției	78
7.3. Înlăturarea normelor juridice contrare prevederilor constituționale.....	78
Capitolul V. Dezvoltarea constituțională a României.....	82
Secțiunea 1. Perioada preconstituțională (1740-1860).....	82
§1. Constituția Principelui Constantin Mavrocordat din 7 februarie 1741	83
§2. Supplex Libellus Valachorum din 1792	84
§3. Constituția „Cărvunarilor” din 13 septembrie 1822	84
§4. Regulamentele Organice din Valahia (Țara Românească) din 1831 și Moldova din 1832.....	84
§5. Proiectul de Constituție elaborat de Ion Câmpineanu la 5 noiembrie 1838	84
§6. Proiectul de Constituție pentru Moldova elaborat de Mihail Kogălniceanu în 1848	85
§7. Proiectul de Constituție a Principatelor Unite Moldova și Țara Românească	85
Secțiunea a 2-a. Perioada formării statului român modern (1860-1940)	86
§1. Statutul dezvoltător al Convenției de la Paris	86
§2. Constituția de la 1866.....	87
§3. Constituția de la 1923.....	89
§4. Constituția de la 1938.....	91
Secțiunea a 3-a. Perioada celui de-al Doilea Război Mondial	92
§1. Decretul regal nr. 1626 din 31 august 1944 pentru fixarea drepturilor românilor în cadrele Constituțiunii din 1866, cu modificările Constituției din 29 martie 1923	92
§2. Decretul-lege nr. 1849 din 10 octombrie 1944 privind adăugirea de alineat nou la finele art. IV din înaltul Decret regal nr. 1.626 din 31 august 1944.....	92
§3. Legea nr. 86 din 6 februarie 1945 pentru Statutul naționalităților minoritare	93
§4. Legea nr. 187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare	93

§5. Legea nr. 260 din 31 martie 1945 pentru legislația aplicabilă în Transilvania de Nord, precum și drepturile dobândite în acest teritoriu, în timpul ocupării ungare.....	93
§6. Legea nr. 261 din 2 aprilie 1945 pentru reglementarea cetățeniei locuitorilor din Ardealul de Nord.....	94
§7. Legea nr. 312 din 24 aprilie 1945 pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de crime de război.....	94
§8. Decretul nr. 2218 din 15 iulie 1946 privind exercitarea puterii legislative.....	94
§9. Legea nr. 363 din 30 decembrie 1947 pentru constituirea Statului Român în Republică Populară Română.....	95
Secțiunea a 4-a. Perioada constituțiilor socialiste (1948-1989).....	95
§1. Constituția Republicii Populare Române din 13 aprilie 1948.....	96
§2. Constituția Republicii Populare Române din 24 septembrie 1952.....	97
§3. Constituția Republicii Socialiste România din 21 august 1965.....	98
Secțiunea a 5-a. Perioada actelor constituționale (1989-1991).....	99
§1. Decretul-lege nr. 2 din 27 decembrie 1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale și a consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale.....	100
§2. Decretul-lege nr. 8 din 31 decembrie 1989 privind înregistrarea și funcționarea partidelor politice și a organizațiilor obștești în România.....	101
§3. Decretul-lege nr. 10 din 31 decembrie 1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Guvernului României.....	102
§4. Decretul-lege nr. 81 din 9 februarie 1990 privind Consiliul Provizoriu de Uniune Națională.....	102
§5. Decretul-lege nr. 92 din 14 martie 1990 pentru alegerea Parlamentului și a Președintelui României.....	103
Secțiunea a 6-a. Constituția din 1991.....	103
§1. Conținutul Constituției.....	103
§2. Revizuirea Constituției din anul 2003.....	105
Capitolul VI. Constituționalizarea dreptului.....	109
Secțiunea 1. Procesul de constituționalizare a dreptului.....	109
§1. Noțiune.....	109
§2. Factorii constituționalizării dreptului.....	110
§3. Consecințele constituționalizării dreptului.....	110
Secțiunea a 2-a. Constituție și constituționalism la nivelul Uniunii Europene.....	111
§1. Noțiunea de „constituție” și cea de „constituționalism”.....	111
§2. Distincția dintre „constituție” și „constituționalism”.....	112
§3. Fenomenul de „constituționalism” de la nivelul Uniunii Europene.....	112
§4. Natura juridică a Uniunii Europene.....	113
Secțiunea a 3-a. Raporturile dintre ordinea juridică a Uniunii Europene și cea națională.....	114
§1. Ordinea juridică a Uniunii Europene.....	114
§2. Autonomia ordinii juridice a Uniunii Europene.....	115
§3. Raportul dintre ordinea juridică națională și cea a Uniunii Europene.....	116

Capitolul VII. Cetățenia română.....	119
Secțiunea 1. Noțiunea de cetățenie.....	119
Secțiunea a 2-a. Noțiunea de naționalitate	120
Secțiunea a 3-a. Natura juridică a cetățeniei	122
§1. Cetățenia văzută ca element al statului	123
§2. Cetățenia văzută ca un raport juridic.....	123
§3. Cetățenia văzută ca un raport juridic de „supușenie”	123
§4. Cetățenia văzută ca un contract.....	123
§5. Cetățenia văzută ca statut juridic al persoanei	124
§6. Cetățenia văzută ca însăși capacitatea juridică a persoanei.....	124
§7. Cetățenia este parte a capacității juridice a persoanei.....	124
Secțiunea a 4-a. Evoluția istorică a noțiunii de cetățenie în România.....	124
§1. Codul civil de la 1864.....	124
§2. Legea nr. 28 din februarie 1924 privind cetățenia.....	125
§3. Legea nr. 33 din 1939 privind cetățenia.....	126
§4. Decretul nr. 125 din 1948 privind cetățenia.....	126
§5. Decretul nr. 33 din 1952 privind cetățenia.....	127
§6. Legea nr. 24 din 1971 privind cetățenia.....	127
Secțiunea a 5-a. Reglementarea juridică a cetățeniei române și principiile aplicabile acesteia	127
§1. Reglementarea juridică a cetățeniei române	127
§2. Principiile cetățeniei române	128
 Capitolul VIII. Condițiile de dobândire, păstrare și pierdere a cetățeniei române.....	 133
Secțiunea 1. Dobândirea cetățeniei române	133
§1. Naștere	134
§2. Adopție.....	134
§3. Acordare la cerere.....	135
§4. Redobândirea cetățeniei	136
§5. Procedura acordării cetățeniei române.....	136
Secțiunea a 2-a. Pierderea cetățeniei române	139
§1. Retragerea cetățeniei române	139
1.1. Procedura retragerii cetățeniei române	139
§2. Aprobarea renunțării la cetățenia română	140
2.1. Procedura aprobării renunțării la cetățenia română.....	140
§3. Alte cazuri de pierdere a cetățeniei prevăzute de lege.....	141
3.1. Copilul minor, cetățean român, adoptat de un cetățean străin.....	141
3.2. Stabilirea filiației copilului găsit pe teritoriul României	141
Secțiunea a 3-a. Dovada cetățeniei române.....	141
Secțiunea a 4-a. Cetățenia de onoare.....	142
Secțiunea a 5-a. Dubla (multipla) cetățenie	142
Secțiunea a 6-a. Corelația dintre cetățenia română și cetățenia Uniunii Europene.....	143
 Capitolul IX. Drepturile și libertățile fundamentale	 148
Secțiunea 1. Noțiunea de drepturi și libertăți	148
Secțiunea a 2-a. Apariția și evoluția drepturilor.....	150

§1. Primele reglementări în materia drepturilor omului	150
§2. Declarația Universală a Drepturilor Omului.....	151
§3. Sistemul european de protecție a drepturilor omului.....	152
3.1. Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.....	152
3.2. Carta socială europeană.....	152
3.3. Carta de la Paris pentru o nouă Europă	153
§4. Protecția drepturilor omului la nivelul Uniunii Europene	154
Secțiunea a 3-a. Promovarea și protejarea drepturilor omului în România.....	155
Secțiunea a 4-a. Definiția juridică a drepturilor fundamentale.....	157
Secțiunea a 5-a. Natura juridică a drepturilor fundamentale.....	157
§1. Concepții cu privire la drepturile fundamentale	157
1.1. Drepturile fundamentale sunt puteri garantate de lege voinței subiectului activ al raportului juridic	157
1.2. Drepturile fundamentale limitează puterile statului	158
§2. Trăsăturile drepturilor fundamentale.....	158
Secțiunea a 6-a. Corelația dintre reglementările interne și cele internaționale în materia drepturilor omului	159
§1. Principiile constituționale în materia drepturilor omului.....	160
§2. Raportul dintre Constituție și tratatele internaționale	161
§3. Raportul dintre legile interne și tratatele internaționale.....	161
Secțiunea a 7-a. Garanții oferite protecției drepturilor fundamentale	162
§1. Curtea Constituțională.....	162
§2. Autoritățile judecătorești	163
§3. Avocatul Poporului.....	163
3.1. Istoric.....	163
3.2. Funcționarea instituției Avocatul Poporului.....	164
3.3. Atribuții	165
3.4. Cine se poate adresa acestei autorități	165
3.5. Cum se poate adresa acestei autorități.....	166
3.6. Ombudsmanul European	166
Secțiunea a 8-a. Clasificarea drepturilor	166
§1. Criteriul sferei de manifestare a drepturilor	166
§2. Criteriul importanței drepturilor.....	166
§3. Criteriul titularului dreptului	167
§4. Criteriul implicării statului în protejarea și garantarea drepturilor	167
§5. Criteriul momentului apariției.....	167
§6. Criteriul conținutului drepturilor	169
6.1. Drepturile principii	169
6.2. Inviolabilitățile	169
6.3. Drepturile și libertățile social-economice și culturale	169
6.4. Drepturile exclusiv politice	169
6.5. Drepturile și libertățile social-politice	169
6.6. Drepturile garanții	170

Capitolul X. Drepturile principii.....	173
Secțiunea 1. Universalitatea	173
Secțiunea a 2-a. Neretroactivitatea legii.....	174
Secțiunea a 3-a. Egalitatea	176
Secțiunea a 4-a. Expulzarea	178
Secțiunea a 5-a. Extrădarea	180
Secțiunea a 6-a. Protecția juridică a cetățenilor români în străinătate.....	181
Secțiunea a 7-a. Protecția juridică a cetățenilor străini și a apatrizilor în România	182
Secțiunea a 8-a. Ocuparea funcțiilor și a demnităților publice.....	183
Secțiunea a 9-a. Accesul liber la justiție	185
Secțiunea a 10-a. Caracterul de excepție al restrângerii unor drepturi sau libertăți	189
 Capitolul XI. Drepturile inviolabilități	 194
Secțiunea 1. Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică	194
Secțiunea a 2-a. Libertatea individuală	197
Secțiunea a 3-a. Dreptul la apărare.....	200
Secțiunea a 4-a. Dreptul la liberă circulație	202
Secțiunea a 5-a. Dreptul la viață intimă, familială și privată.....	204
Secțiunea a 6-a. Inviolabilitatea domiciliului.....	206
 Capitolul XII. Drepturile și libertățile social-economice și culturale.....	 211
Secțiunea 1. Dreptul la învățătură	211
Secțiunea a 2-a. Accesul la cultură.....	214
Secțiunea a 3-a. Dreptul la ocrotirea sănătății	216
Secțiunea a 4-a. Dreptul la un mediu sănătos.....	217
Secțiunea a 5-a. Dreptul la muncă și la protecția socială a muncii	218
Secțiunea a 6-a. Dreptul la grevă	222
Secțiunea a 7-a. Dreptul de proprietate privată	223
Secțiunea a 8-a. Libertatea economică.....	227
Secțiunea a 9-a. Dreptul la moștenire.....	228
Secțiunea a 10-a. Dreptul la un nivel de trai decent	229
Secțiunea a 11-a. Dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie.....	231
Secțiunea a 12-a. Protecția copiilor și a tinerilor.....	233
Secțiunea a 13-a. Protecția persoanelor cu handicap	236
 Capitolul XIII. Drepturile și libertățile social-politice și drepturile garanții	 239
Secțiunea 1. Libertatea conștiinței	239
Secțiunea a 2-a. Secretul corespondenței	241
Secțiunea a 3-a. Libertatea de exprimare	242
Secțiunea a 4-a. Dreptul la informație.....	245
Secțiunea a 5-a. Libertatea întrunirilor.....	248
Secțiunea a 6-a. Dreptul de asociere	249
§1. Asocierea în partide politice.....	250
§2. Asocierea în asociații și fundații	251
§3. Asocierea în alte forme de asociere (sindicate, patronate etc.).....	252
Secțiunea a 7-a. Dreptul de petiționare	254

Secțiunea a 8-a. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică	255
Secțiunea a 9-a. Drepturile exclusiv politice.....	257
Capitolul XIV. Îndatoririle fundamentale ale cetățenilor.....	260
Secțiunea 1. Noțiune	260
Secțiunea a 2-a. Definiție	261
Secțiunea a 3-a. Clasificare	261
§1. Îndatoriri fundamentale față de stat.....	261
1.1. Îndatorirea de fidelitate față de țară.....	261
1.2. Îndatorirea de apărare a țării.....	262
1.3. Îndatorirea de a contribui financiar la cheltuielile publice	263
§2. Îndatoriri fundamentale pentru asigurarea conviețuirii pașnice a persoanelor în cadrul unui stat	264
2.1. Îndatorirea de a exercita cu bună-credință drepturile și libertățile	264